

*Мельник Ольга Петрівна,
курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук*

МЕТОДИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Правове виховання – це постійний вплив на особистість з метою формування у неї правової культури та активної правомірної поведінки. Заклади вищої освіти, які здійснюють підготовку працівників правоохоронних органів, мають особливі методи реалізації даного виду виховання, які ми розкриємо в даній праці. Розвиток поліцейської освіти в Україні базується на Наказі МВС України від 25 листопада 2016 р. № 1252 «Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України», основою мережі навчальних закладів є вищі навчальні заклади зі специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, із яких: 7 вищих навчальних закладів МВС, що здійснюють підготовку фахівців для Національної поліції України [1]. Практичні підрозділи органів внутрішніх справ очікують на професійно компетентних, комунікабельних спеціалістів, спроможних застосувати набуті знання в умовах, що швидко змінюються, саме таких фахівців готують дані заклади освіти.

Враховуючи актуальність даної теми, розглянемо методи до яких вдаються заклади вищої освіти підчас правовиховної діяльності. Курсанти є здобувачами вищої освіти у закладах із специфічними умовами навчання, які зараховані до вищих навчальних закладів в установленому порядку, з метою здобуття вищої освіти за певним ступенем, з присвоєнням військового звання рядового, сержантського і старшинського складу або спеціального звання рядового, молодшого навчального складу або таке звання, яке вони мали під час вступу на навчання [2].

Методи правового виховання слід відрізнити від засобів даного напрямку виховання, хоча вони тісно пов'язані з ними. Адже засоби – це насамперед предмети, наукова та навчальна література тощо, тобто те, що використовується для вирішення правовиховних завдань. Засоби правового виховання курсантів – це організована методична система, яка об'єднує предмети, технічні можливості, а також різні шляхи передачі змісту правових норм, інформації, тобто все те, що використовується для реалізації та досягнення правовиховної мети [3, с. 39]. Засобами правового виховання курсанта виступають сучасні джерела інформації, експозиційні матеріали, наукова і навчальна література тощо. Але

наявність самих тільки засобів недостатньо для досягнення бажаного результату, для цього ще потрібні кваліфіковані спеціалісти, які б володіли досвідом і навичками роботи, правильними підходами добором її методів.

Методами правового виховання, називають сукупність способів і прийомів правовиховного впливу які забезпечують реалізацію та досягнення даної мети виховання [4]. Методи правового виховання слід відрізнити від засобів даного напрямку виховання, хоча вони тісно пов'язані з ними. Адже засоби – це насамперед предмети, наукова та навчальна література тощо, тобто те, що використовується для вирішення правовиховних завдань. До основних методів правового виховання, які використовуються у правовиховній роботі із курсантами вищих навчальних закладах МВС відносять : переконання, заохочення, примусу, прикладу, змагання, спостереження тощо.

Насамперед розглянемо метод переконання. Переконання – це гуманний вплив вихователя на свідомість, почуття і волю вихованців невербальними і вербальними засобами з метою формування у них активної позиції та позитивних якостей особистості [5]. Специфіка даного методу полягає у тому, що вихователь, впливаючи на свідомість, психологію, почуття, ідеї, досвід, логіку курсантів, добровільно перевтілює їх у мотиви поведінки, які надалі керують діями курсантів. Другим є метод заохочення – це комплекс прийомів і засобів морального і матеріального стимулювання кращих результатів різнобічної діяльності особи, її успіху у вихованні. Про особливості оголошення заохочення курсантам йдеться в Законі України від 22 лютого 2006 р. № 3460-IV «Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» [6].

Третім методом є примус, який включає в себе систему прийомів і способів, за допомогою яких вихователь примушує виховуваного розвивати і вдосконалювати свої кращі якості й відмовлятися від поганих, шкідливих звичок. Основними прийомами примусу, які використовуються у правовиховній роботі із курсантами, є: нагадування, попередження, вимога усунути недоліки, заборона, створення відповідної громадської думки, попередження і притягнення до дисциплінарної відповідальності, застосування дисциплінарного стягнення [3, с. 50]. Метод прикладу – це цілеспрямований, планомірний, систематичний та системний вплив на свідомість і поведінку особи сукупністю позитивних особистих прикладів з боку керівників, педагогів та вихователів, а також усіма іншими видами позитивного прикладу, які зобов'язані бути основою формування ідеалу офіцера, людини в погонах, його поведінки, засобом самовиховання, стимулом у змаганні. Наступним методом є змагання, на мою думку, є важливим для навчального процесу, у правовиховній роботі з курсантами надає можливість створити атмосферу здорового суперництва, рівняння на лідерів, стимулювання співпраці між усіма учасниками даного навчального процесу, а також, що є однією із найголовніших умов, забезпечує згуртованість, взаємоповагу та взаєморозуміння в колективі [3, с. 50].

Метод спостереження передбачає цілеспрямовану, систематичну та системну, відповідно до раніше розроблених планів чи програм, фіксацію тих явищ, феноменів, які цікавлять педагогів, керівників, начальників з метою їх обробки, дослідження, аналізу й подальшого використання у практичній

правовиховній діяльності [5]. У правовому вихованні курсантів даний метод використовується зазвичай під час навчального процесу, правовиховної роботи, взаємного спілкування між вихователями та вихованцями, між самими курсантами, а також під час практичної діяльності.

Данні методи реалізуються шляхом наполегливої діяльності начальників, командирів, педагогів та інших учасників правовиховного процесу. Вибір методів правового виховання курсантів не довільний і стихійний процес впливу на особистість, слід зазначити, що це взаємна робота з одного боку вихователів, педагогів, а з іншого – самих здобувачів освіти. Перелік методів невичерпний, але в умовах формування правової держави слід інтенсифікувати пошук нових, прогресивніших методів правового виховання, для покращення навчально процесу враховуючи специфіку, аудиторію і кількість суб'єктів використання кожного вищого освітнього закладу.

Отже, використання у правовиховній роботі з курсантами вищих навчальних закладів МВС України прогресивних засобів та методів правового виховання допоможе донести до їх свідомості та поведінки варіанти дій, які закріплені в положеннях, нормах, принципах Конституції України, законах держави та в інших правових приписах. Дане виховання курсантів у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання формує професіоналів, фахівців належного рівня з відповідною правовою свідомістю та правовою і професійною культурою, законослухняністю, службовою дисципліною, правомірною поведінкою, а також соціально-правовою активністю.

Список використаних джерел

1. Особливості підготовки поліцейських кадрів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/6/23.pdf>
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 №1556-VII (із змінами і доповненнями). *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/conv#n947>
3. Легуша С. М., Супрун М. О. Правове виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України: сутність, функції та механізм : монографія. Київ : Київський юридичний інститут, 2005. 265 с.
4. Принципи, функції, засоби, форми та методи правового виховання. URL: <https://vseosvita.ua/library/principi-funkcii-zasobi-formi-ta-metodi-pravovogo-vihovanna-151021.html>
5. Бостан С. К. Теорія держави і права (Актуальні проблеми). Навчальний посібник. Київ, 2013. URL: <https://lawbook.online/ukraine-gosudarstva-prava-teoriya/1112-printsipi-funksiji-zasobi-formi-metodi-41830.html>
6. Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : Закон України від від 22 лютого 2006 р. № 3460-IV (із змінами і доповненнями). *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-15#Text>.

